

ΕΚΔΗΛΩΣΗ-ΣΥΖΗΤΗΣΗ για την Συμμετοχή του Παιδιού

ΕΒΔΟΜΑΔΑ ΠΑΙΔΙΟΥ - ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2010

Ομιλία από την Πρόεδρο της ΠΣΕΠΕΠ Νινέττα Καζαντζή

Αγαπητοί φίλοι,

Χαίρομαι που μαζευτήκαμε σήμερα με την ευκαιρία της Εβδομάδας Παιδιού 2010 για να συζητήσουμε ένα καίριο, κατά τη γνώμη μας, ζήτημα που αφορά στην προστασία και την εφαρμογή των δικαιωμάτων των παιδιών μας.

Θα ήθελα να ξεκινήσω με μια μικρή αναφορά στην Διεθνή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού που υπογράφηκε το 1989 και επικυρώθηκε στη συνέχεια από όλα τα κράτη του κόσμου – εκτός των ΗΠΑ και της Σομαλίας. Η Κύπρος ήταν από τις πρώτες χώρες που επικύρωσαν την Σύμβαση (Δεκέμβριος 1990) και έκτοτε αυτή αποτελεί μέρος της νομοθεσίας μας – κατ' ακρίβειαν πρέπει να βρίσκεται υπεράνω της εθνικής νομοθεσίας σε περιπτώσεις όπου υπάρχει αντίφαση ή αντίθεση μεταξύ των δύο.

Η Σύμβαση είναι το πρώτο Νομικό Κείμενο που αφορά στα δικαιώματα των παιδιών και που αναγνωρίζει το παιδί ως ανεξάρτητο άτομο που διαθέτει δικαιώματα ακριβώς όπως όλα τα άλλα άτομα ηλικίας άνω των 18 ετών. Η Σύμβαση καθορίζει πως παιδί ονομάζεται κάθε άτομο από 0 έως και 18 ετών.

Μετά από αιώνες νοοτροπίας και πρακτικών που ήθελαν το παιδί αντικείμενο στα χέρια και τις διαθέσεις των γονιών του, και των ενηλίκων γενικά, η υπογραφή της Σύμβασης αυτής είναι τεράστιας σημασίας αφού αναγνωρίζει τα ανθρώπινα δικαιώματα – που όλοι θέλουμε να απολαμβάνουμε - και στα άτομα κάτω των 18 χρόνων. Αναγνωρίζει το παιδί ως κάτοχο δικαιωμάτων και την οικογένεια ως τον κεντρικό φορέα εφαρμογής και υλοποίησης των δικαιωμάτων αυτών. Ταυτόχρονα, υποχρεώνει το κράτος να υποστηρίξει την οικογένεια με τρόπο που να μπορεί να ασκεί τον ρόλο της στον μέγιστο δυνατόν βαθμό ή να την αντικαθιστά εφόσον αυτό είναι προς το συμφέρον του παιδιού.

Η Σύμβαση μπορεί να χωριστεί σε τρεις ενότητες δικαιωμάτων – εκείνα της πρόνοιας, εκείνα της προστασίας και εκείνα της συμμετοχής. Τονίζω – όπως ακριβώς τονίζεται και στην Σύμβαση - πως όλα τα δικαιώματα έχουν το ίδιο βάρος και πως αν ένα από αυτά παραβιάζεται είναι σαν να μην εφαρμόζεται κανένα.

Τα δικαιώματα πρόνοιας είναι εκείνα που αφορούν στην ταυτότητα, στην εθνικότητα, στην διατροφή, την ένδυση και την υπόδυση, στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, στην εκπαίδευση, στην ψυχαγωγία, και γενικά σε όλες τις παροχές προς το παιδί είτε αυτές προέρχονται από την οικογένεια είτε από το κράτος είτε από τη κοινωνία γενικότερα.

Τα δικαιώματα προστασίας τονίζουν την υποχρέωση της οικογένειας και του Κράτους να προστατεύουν το παιδί από οποιαδήποτε μορφή βίας, από οποιοδήποτε κίνδυνο και από κάθε είδους εκμετάλλευση. Παράλληλα, είμαστε υποχρεωμένοι να αναλαμβάνουμε προληπτικές δράσεις αλλά και να λειτουργούμε κοινωνικά προγράμματα έγκαιρης παρέμβασης με στόχο την παροχή της απαραίτητης στήριξης τόσο στο ίδιο το παιδί όσο και σε όσους έχουν την ευθύνη της φύλαξής του.

Τα δικαιώματα συμμετοχής παρέχουν στο παιδί συγκεκριμένες ελευθερίες όπως το δικαίωμα της ανεμπόδιστης έκφρασης της άποψής του, το δικαίωμα συμμετοχής του σε διαδικασίες και αποφάσεις που το αφορούν, το δικαίωμα πρόσβασης σε πληροφόρηση, το δικαίωμα για ενασχόληση σε δραστηριότητες που το ενδιαφέρουν και το δικαίωμα σε ψυχαγωγία. Ακόμα, επιβάλλεται υποχρέωση των ενηλίκων – οικογένειας, κοινωνίας και κράτους, για διασφάλιση αυτών των δικαιωμάτων.

Παραδείγματος χάριν, το Άρθρο 12 λέει πως είναι υποχρέωση των Συμβαλλομένων Κρατών να διασφαλίζουν στο παιδί που είναι ικανό να σχηματίσει τις δικές του απόψεις, το δικαίωμα ελεύθερης έκφρασης σχετικά με οποιοδήποτε θέμα που το αφορά, δίνοντας στις απόψεις του παιδιού το απαιτούμενο βάρος σύμφωνα με την ηλικία του και το βαθμό ωριμότητάς του. Το Άρθρο 13 λέει πως το παιδί έχει το δικαίωμα της ελεύθερης αναζήτησης, λήψης και διάδοσης οποιουδήποτε είδους πληροφοριών και ιδεών, ανεξαρτήτως συνόρων, υπό προφορική, γραπτή, τυπωμένη, ή καλλιτεχνική μορφή ή με οποιοδήποτε άλλο μέσο της επιλογής του παιδιού. Το Άρθρο 15 αναφέρει πως κάθε παιδί έχει δικαίωμα στην ελευθερία του να συνεταιρίζεται και να συνέρχεται ειρηνικά. Το Άρθρο 16 ρητά αναφέρει πως κανένα παιδί δεν μπορεί να αποτελεί αντικείμενο αυθαίρετων ή παράνομων παρεμβάσεων στην ιδιωτική του ζωή, στην οικογένειά του, στην κατοικία του ή στην αλληλογραφία του, ούτε παράνομων προσβολών της τιμής και της υπόληψής του.

Είναι συνεπώς πολύ σημαντικό να υπάρξει **ισορροπία ανάμεσα στην υποχρέωση του Κράτους και της οικογένειας να παρέχουν προστασία στο παιδί και στο δικαίωμα του παιδιού να έχει ελευθερίες** οι οποίες του επιτρέπουν να είναι ενεργό μέλος της κοινωνίας του, να έχει πρόσβαση σε πληροφόρηση και να έχει ευκαιρίες για ψυχαγωγία μέσα από δραστηριότητες που το ενδιαφέρουν (π.χ. πρόσβαση στο διαδίκτυο, ψηφιακά παιχνίδια, επικοινωνία και κοινωνική δικτύωση μέσω υπολογιστή κ.λπ.)

Τι εννοούμε με τον όρο «Συμμετοχή»;

Θα ήθελα να σας δώσω τις απόψεις της Κυπριακής Παιδοβουλής γιατί θεωρώ πως τα ίδια τα παιδιά ξέρουν καλύτερα από εμάς να εκφράσουν αυτό τους το δικαίωμα. Αντιγράψω λοιπόν από την παρουσίασή τους που έκαναν στο Συμβούλιο της Ευρώπης το 2009:

«Η παιδική ηλικία είναι μια ασταθής και ταραγμένη εποχή. Η κοινωνία προσπαθεί να μας πείσει να γίνουμε «ίδιοι» με τους ενήλικες. Η βίαιη συμπεριφορά γίνεται αποδεκτή και επαινείται. Δημιουργούμε λανθασμένες απόψεις για την ζωή και βλέπουμε τα όνειρά μας να καταρρέουν μπροστά στα μάτια μας.

Το ερώτημα είναι: Τι μπορούμε να κάνουμε; Πρέπει να παραμείνουμε παθητικοί θεατές ή να δράσουμε;

Η απάντηση είναι: «ΝΑ ΔΡΑΣΟΥΜΕ». Η απάντηση είναι να **ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΜΕ**. Όπως είπε κάποτε ο Gandhi: Γίνε η αλλαγή που θέλεις να δεις στην κοινωνία που ζεις.

Για να συμμετέχουμε πρέπει να μας ενθαρρύνουν και να μας δώσουν την ευκαιρία να διαμορφώσουμε και να εκφράσουμε τις δικές μας απόψεις στα θέματα που μας επηρεάζουν και μας αφορούν.

Πρέπει να δράσουμε:

- Να αποφύγουμε την παθητική στάση
- Να μην περιμένουμε από τους άλλους να αποφασίσουν σε θέματα που αφορούν και εμάς
- Να μιλάμε για τον εαυτό μας

Είμαστε ένα κρίσιμο κομμάτι της κοινωνίας αφού αποτελούμε την βάση της μελλοντικής εξέλιξης και ανάπτυξής της. Όταν λαμβάνουμε ενεργό μέρος σε όλες τις εκφάνσεις της ζωής, η κοινωνία αποκτά

ορθότερη και ακριβέστερη εικόνα για τα παιδιά και τους νέους. Κανένας δεν μπορεί να μιλά ή να αποφασίζει για μας καλύτερα από μας – τίποτε δεν πρέπει να γίνεται για μας, χωρίς εμάς!
Μπορούμε και εμείς να συμβάλουμε για έναν καλύτερο κόσμο!

Έχουμε ιδέες, εμπειρίες και γνώσεις που μπορούν να εμπλουτίσουν την κατανόηση των ενηλίκων για ό,τι αφορά τα παιδιά και τους νέους. Μπορούμε να συνεισφέρουμε θετικά στην διαδικασία λήψης αποφάσεων. Δεν είμαστε μόνο οι «Ηγέτες της αύριον» μα και οι Συνεταίροι του Σήμερα.

Το πρώτο βήμα για την συμμετοχή μας είναι η «Ευαισθητοποίηση» - Να μάθουμε τα δικαιώματά μας και να φροντίσουμε να εφαρμόζονται (από εμάς και από τους ενήλικες).

Το δεύτερο βήμα είναι η «Δράση» - Να δράσουμε και να γίνουμε Ενεργοί Πολίτες (αυτό σημαίνει να αναμειχθούμε στα κοινά και να είμαστε ενήμεροι για το τι γίνεται στον τόπο μας προτού διαμορφώσουμε τις απόψεις μας).

Το τρίτο βήμα είναι η «Αναγνώριση» - Να επιμένουμε ώστε να μπορούμε να ψηφίζουμε από την ηλικία των 16 χρονών, τότε οι πολιτικοί θα λαμβάνουν περισσότερο υπόψη τις απόψεις και δικαιώματά μας. Πληροφορούμε, Διαβουλευόμαστε, Ενισχύουμε την Συμμετοχή, Συναποφασίζουμε»

Πώς όμως θα παραδώσουμε την σκυτάλη στα παιδιά μας;

Είναι αυτά τα βήματα αρκετά;

Είμαστε ικανοποιημένοι από την πρόοδο μετά την υπογραφή της Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Παιδιού;

Οι Μη-κυβερνητικές Οργανώσεις, οι τοπικές αρχές, οι εθνικές κυβερνήσεις και η Ευρωπαϊκή Ένωση κάνουν κάθε τι δυνατόν για να διευκολύνουν την συμμετοχή μας εφαρμόζοντας πλήρως το άρθρο 12 της Σύμβασης;

Τα παιδιά, ξέρουν και αναγνωρίζουν τα συμμετοχικά τους δικαιώματα;

Τα παιδιά, είναι έτοιμα να αναλάβουν την ευθύνη της πλήρους συμμετοχής τους σε κάθε τομέα της ζωής μας;

Τα παιδιά, έχουν την θέληση να εργαστούν μαζί με τους ενήλικες για να δημιουργήσουν μια κοινωνία για όλους, ανεξάρτητα από την ηλικία τους;

Είμαστε εμείς, οι ενήλικες, έτοιμοι να τα αποδεχτούμε ως ίσους προς ίσον;

Δεν το νομίζουμε...

Νομίζουμε πως δεν είμαστε έτοιμοι να μοιραστούμε την δύναμη και την εξουσία μας μαζί τους.

Νιώθουμε πως δεν είμαστε έτοιμοι να αναλάβουμε την ευθύνη που συνεπάγεται η συνεχής συμμετοχή και παρουσία των παιδιών μαζί μας.

Νιώθουμε πως δεν είμαστε έτοιμοι να δεχτούμε την πλήρη συμμετοχή τους στην οικογενειακή, κοινωνική και πολιτική ζωή γιατί αυτό κοστίζει – σε χρήμα και σε χρόνο.

Είναι μακρύς ακόμα ο δρόμος μπροστά μας...

Σας καλούμε να σκεφτείτε και να διαφοροποιήσετε τον τρόπο αντίληψής σας για τα παιδιά.

Σας καλούμε να προχωρήσουμε μαζί – παιδιά και ενήλικες.

Σας καλούμε να δημιουργήσουμε μαζί έναν κόσμο πλασμένο για ΟΛΟΥΣ ΜΑΣ.

Αγαπητοί φίλοι,

Φέτος, διανύουμε το έτος ενάντια στη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό. Δεν μπορώ παρά να κάμω μίαν αναφορά και έναν συσχετισμό μεταξύ αυτών και της συμμετοχής των παιδιών.

Πρώτα-πρώτα, είμαι περήφανη που είμαι Κύπρια.

Είμαι περήφανη όταν κάθε φορά που συζητάμε για τα παιδιά σε Ευρωπαϊκό επίπεδο μπορώ να λέω – και να ν'αλήθεια – πως εμείς στην Κύπρο έχουμε διατηρήσει τις αξίες μας, διατηρούμε τον θεσμό της οικογένειας, κρατάμε τους στενούς δεσμούς με τα παιδιά μας, τα φροντίζουμε και τα προστατεύουμε και γενικά «δουλεύουμε σκληρά για να χύουν εκείνα ένα καλύτερο μέλλον».

Είμαι περήφανη όταν σκέφτομαι αυτά που παρέχουμε στα παιδιά μας και τα οποία άλλοι Ευρωπαίοι προσπαθούν ακόμα να κατοχυρώσουν: την υποχρεωτική δωρεάν εκπαίδευση, την δωρεάν ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, τις αποτελεσματικές κοινωνικές υπηρεσίες, την οικονομική και ηθική στήριξη και την έγκαιρη πρόληψη.

Είμαι περήφανη που είμαι Κύπρια όταν ακούω για τα ποσοστά των παιδιών που ζουν κάτω από την φτώχεια μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση και μπορώ να πω: όχι... σε μας το ποσοστό είναι μικρότερο απ' ότι των ενηλίκων, και μικρό σχετικά με τους άλλους Ευρωπαίους.

Όμως, φέτος που η Ευρωπαϊκή Ένωση ανακήρυξε την χρονιά ως Έτος για την Καταπολέμηση της Φτώχειας και του Κοινωνικού Αποκλεισμού αναγκάστηκα να ξανασκεφτώ και να μελετήσω βαθύτερα τις δυο αυτές έννοιες και ομολογώ πως νιώθω σήμερα λιγότερο περήφανη.

Διερωτήθηκα πόσα από τα Δικαιώματα των Παιδιών που αναφέρει η Σύμβαση εφαρμόζονται και σε ποιο βαθμό.

Σταμάτησα να μας συγκρίνω με τους «άλλους» και άρχισα να μας συγκρίνω με τον εαυτό μας – τον καλό εαυτό μας... αυτόν που εκμεταλλεύεται όλες τις δυνατότητές του.

Σκέφτηκα πως η φτώχεια και ο αποκλεισμός είναι κατάφωρη παραβίαση των δικαιωμάτων των παιδιών και συνειδητοποίησα πως όταν ένα δικαίωμα δεν εφαρμόζεται, είναι σαν να μην εφαρμόζεται κανένα.

Αντιλήφθηκα πως η Κοινωνική Ενσωμάτωση, όπως και ο Κοινωνικός Αποκλεισμός, ενώ φαινομενικά είναι ξεκάθαρες έννοιες, εν τούτοις έχουν πολύ διαφορετικό νόημα για τον καθ' ένα μας. Νόημα ανάλογο με το κοινωνικό και πολιτιστικό μας υπόβαθρο, και ανάλογο με τις συγκεκριμένες κοινωνικοοικονομικές συνθήκες που εκάστοτε επικρατούν στον χώρο που ζούμε.

Για μένα, κοινωνικός αποκλεισμός είναι η κατάσταση στην οποία ένα μέρος του πληθυσμού έχει περιθωριοποιηθεί και στερείται βασικών δικαιωμάτων ή δεν του επιτρέπεται να ασκήσει τα δικαιώματα αυτά στον ίδιο βαθμό με τα υπόλοιπα άτομα της κοινωνίας στην οποία ζει και, υποτίθεται, συμμετέχει.

Κοινωνική ενσωμάτωση είναι, κατά συνέπεια, η διαδικασία μέσα από την οποία πετυχαίνουμε την αναγνώριση όλων των δικαιωμάτων του ατόμου και την υλοποίηση και εφαρμογή τους στον ίδιο βαθμό με όλα τα υπόλοιπα μέλη της κοινωνίας στην οποία ζει και συμμετέχει.

Θεωρώ λέξη-κλειδί την λέξη «συμμετοχή» αφού εξ ορισμού, τα άτομα που στερούνται των συμμετοχικών τους δικαιωμάτων είναι αυτόματα, σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό, κοινωνικά αποκλεισμένα.

Ο κοινωνικός αποκλεισμός, σε Ευρωπαϊκό επίπεδο και για πολλά χρόνια, εστιάστηκε αποκλειστικά στην οικονομική πτυχή με έμφαση στην ανεργία, την μισθοδοσία και τις οικονομικές παροχές σε ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού όπως οι συνταξιούχοι, οι αναξιοπαθούντες και οι άνεργοι. Φτάσαμε όμως σήμερα, επιτέλους, σε τρεις βασικές διαπιστώσεις που διαφοροποιούν αυτήν τη θέση και που αλλάζουν την οπτική μας γωνία σε σχέση με αυτόν:

1. Η μείωση της ανεργίας δεν έφερε την πολυπόθητη μείωση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού
2. Η εξασφάλιση ενός τακτικού μισθού ή μιας οικονομικής παροχής, δεν εξασφάλισε ταυτόχρονα και καλύτερες συνθήκες διαβίωσης αφού, σε πολλές περιπτώσεις, και τα δύο είναι κάτω από το όριο της φτώχειας, ούτε είχε ως αποτέλεσμα την αυτόματη από-περιθωριοποίηση των ατόμων και
3. Η επικρατούσα νοοτροπία - τόσο η κοινωνική όσο και η ατομική - σε σχέση με τα άτομα που ζουν σε συνθήκες κοινωνικού αποκλεισμού, δεν επιτρέπει την εύκολη διάβαση σε συνθήκες ένταξης και ενσωμάτωσης αλλά αναπαράγει την φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό. Δηλαδή, η φτώχεια και ο κοινωνικός αποκλεισμός δεν είναι αποκλειστικά θέμα «αριθμών» μα είναι και θέμα νοοτροπίας

Αναντίλεκτα, η φτώχεια αποτελεί κύριο παράγοντα κοινωνικού αποκλεισμού, όμως νομίζω πως στην περίπτωση των παιδιών θα πρέπει να ασχοληθούμε κυρίως με την τρίτη διαπίστωση, εκείνη της νοοτροπίας – της κοινωνικής αλλά και της ατομικής νοοτροπίας, πώς δηλαδή αντιλαμβάνεται ο καθένας τον εαυτό του – και πώς του επιτρέπεται να λειτουργεί μέσα στο κοινωνικό σύνολο.

Ποιες αποκαλούμε σήμερα «ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού» - εκτός των φτωχών, των ηλικιωμένων και των γυναικών, που διατρέχουν τον κίνδυνο κοινωνικού αποκλεισμού, άρα, που στερούνται ίσων ευκαιριών, ίσης μεταχείρισης και ίσης αντιμετώπισης;

Θα μπορούσαμε να διακρίνουμε έξι βασικές ομάδες:

1. Τα άτομα με ειδικές ανάγκες (ό,τι κι αν σημαίνει ο όρος αυτός ... δεν είναι του παρόντος αλλά χρειάζεται μια σε βάθος ανάλυση και επαναξιολόγηση του όρου).
2. Οι Μετανάστες, οι Πρόσφυγες και οι εθνικές μειονότητες.
3. Τα άτομα με διαφοροποιημένο σεξουαλικό προσανατολισμό.
4. Τα άτομα που πάσχουν από ασθένειες όπως π.χ. το AIDS.
5. Οι χρήστες και τα άτομα με ποινικό μητρώο.
6. Τα παιδιά.

Εύκολα αντιλαμβάνεται κανείς πως ενώ στις πέντε από τις έξι αυτές κατηγορίες περιλαμβάνονται άτομα όλων των ηλικιών που διαθέτουν ένα – ας μου επιτραπεί η χρήση της λέξης – αρνητικό πρόσημο, στην τελευταία κατηγορία περιλαμβάνονται όλα ανεξαιρέτως τα άτομα που ανήκουν σε μια συγκεκριμένη ηλικιακή ομάδα, και μάλιστα την ομάδα που όλοι αποκαλούμε με περίσσιο συναισθηματισμό «το μέλλον μας»!

Και εξηγούμαι:

Η επικρατούσα νοοτροπία αφήνει τα παιδιά έξω από τα κοινωνικά και πολιτειακά δρώμενα όχι γιατί δεν είναι σε θέση να συμμετέχουν ενεργά μα γιατί οι ενήλικες δεν το επιτρέπουν.

Το άρθρο 12 της Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Παιδιού αναφέρει σαφώς πως όλα τα άτομα, ανεξάρτητα από την ηλικία τους, έχουν το δικαίωμα να εκφέρουν την άποψή τους σε θέματα που τους

αφορούν – και θέλω κάποιος να μου πει τι τελικά ΔΕΝ αφορά τα παιδιά, γιατί νομίζω πως ΟΛΑ ανεξαιρέτως τα αφορούν! – αλλά και πως αυτή η γνώμη πρέπει να εισακούεται και να γίνεται σεβαστή.

Τα δικαιώματα συμμετοχής είναι, κατά γενική ομολογία, δύσκολο να τα αντιληφθούμε και δυσκολότερο να τα εφαρμόσουμε αφού η υλοποίησή τους σημαίνει αυτόματα την παραχώρηση μέρους της εξουσίας των ενηλίκων σε άτομα μικρής ηλικίας που θεωρούνται «ανώριμα», «ευάλωτα», «επιτόλαιο», «ανεύθυνα», «απαίδευτα», «άπειρα» και όλα τα συναφή.

Αγαπητοί φίλοι,

Συμμετοχή σημαίνει ίσες ευκαιρίες. Συμμετοχή σημαίνει αναγνώριση. Συμμετοχή σημαίνει συναπόφαση. Συμμετοχή σημαίνει συναίνεση. Συμμετοχή σημαίνει διαπραγμάτευση. Συμμετοχή σημαίνει όχι στις διακρίσεις. Συμμετοχή σημαίνει δικαιοσύνη και ισότητα και ισοπολιτεία...

21 χρόνια μετά την υπογραφή και επικύρωση της Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Παιδιού είναι νομίζω καιρός να διασφαλίσουμε την ίση συμμετοχή των παιδιών –όλων των παιδιών που ζουν στον τόπο μας ανεξάρτητα από το χρώμα του δέρματός τους και την καταγωγή των γονιών τους - σε όλα τα κοινωνικά δρώμενα.

Να διασφαλίσουμε τις ίσες ευκαιρίες στην εκπαίδευση – και δεν εννοώ μόνο τη σχολική γνώση αλλά γενικά την αγωγή στην κουλτούρα, τις πολιτιστικές δραστηριότητες, τη γνώση έξω από το σχολικό πλαίσιο, την απόκτηση κοινωνικών δεξιοτήτων που δεν περιλαμβάνονται στο σχολικό πρόγραμμα κ.ο.κ.

Να διασφαλίσουμε ότι τα παιδιά που δεν είναι οργανωμένα – και που αποτελούν την πλειοψηφία – προσεγγίζονται ώστε να ακουστούν.

Να διασφαλίσουμε ότι τα παιδιά με τα «αρνητικά πρόσημα» αντιμετωπίζονται ακριβώς όπως και τα παιδιά με τα «θετικά πρόσημα»;

Και...

Να διασφαλίσουμε ότι τα παιδιά αντιλαμβάνονται τον εαυτό τους ως ισότιμο πολίτη στο κράτος τους.

Ως άτομο που δικαιούται να έχει διαφορετική άποψη.

Ως άτομο που μπορεί να πετύχει στόχους.

Ως υπεύθυνο άτομο – κοινωνικά και πολιτικά.

Είναι καιρός να διαφοροποιήσουμε την δικιά μας νοοτροπία σε σχέση με τα παιδιά ώστε να τα αποδεχτούμε ως ισότιμα μέλη στην κοινωνία.

Αν καταφέρουμε να δώσουμε φωνή σε όλα τα παιδιά – όχι μόνο μέσα από συνοπτικές διαδικασίες μα με δομές που να διασφαλίζουν ότι το κάθε παιδί θα έχει ένα βήμα από το οποίο να μπορεί να ακουστεί και να επηρεάσει και τις αποφάσεις σε θέματα που το αφορούν – θα έχουμε πετύχει τον στόχο της κοινωνικής ένταξης όλων των πολιτών.

Και τότε... θα γίνω διπλά περήφανη που είμαι Κύπρια.

Σας ευχαριστώ.